

Ar Eiropas Savienības
Erasmus+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

Eiropas Savienības Erasmus+ programmas projekts „Nacionālie koordinatori Eiropas programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā” Nr. 592066-EPP-1-2017-1-LV-EPPKA3-AL-AGENDA

Reģionālo diskusiju “Pieaugušo izglītības īstenošana Latvijā” kopsavilkums

No 2019.gada 26.augusta līdz 13.novembrim Izglītības un zinātnes ministrija īstenoja četras reģionālās diskusijas par pieaugušo izglītību Latvijas vēsturiskajos novados: Latgalē (Daugavpils Būvniecības tehnikumā); Vidzemē (Priekuļos, Cēsu Tehnoloģiju un dizaina tehnikumā); Kurzemē (Saldus tehnikumā) un Zemgalē (Kandavas Lauksaimniecības tehnikuma Saulaines teritoriālajā struktūrvienībā).

Diskusiju ietvaros ministrijas darba grupa tikās ar pieaugušo izglītības speciālistiem, izglītības iestāžu un pašvaldību pārstāvjiem, lai pārrunātu pieaugušo izglītības īstenošanu reģionos. Diskusija noritēja trijās darba grupās, uzmanību pievēršot trim tēmām: 1) pieaugušo izglītības politikas attīstībai; 2) atbalsta nodrošināšanai un 3) esošajam piedāvājumam un tā novērtēšanai.

Diskusijas norisinājās Erasmus+ programmas projekta “Nacionālie koordinatori Eiropas programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā” ietvaros.

Diskusijās iegūtās atziņas, ieteikumi un ierosinājumi tiks izmantoti, izstrādājot pieaugušo izglītības plānošanas dokumentus nākamajam periodam (2021.-2027.gadam).

Ar Eiropas Savienības
Ērasmus+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

MŪZIZGLĪTĪBA
PIEAUGUŠO
IZGLĪTĪBA

Apkopojumā izmantotie saīsinājumi

EM – Ekonomikas ministrija

ES – Eiropas Savienība

IZM – Izglītības un zinātnes ministrija

LDDK – Latvijas Darba devēju konfederācija

LM – Labklājības ministrija

NVA – Nodarbinātības valsts aģentūra

PIKC – Profesionālās izglītības kompetences centrs

VARAM – Vides attīstības un reģionālās aizsardzības ministrija

VIAA – Valsts izglītības attīstības aģentūra

Ar Eiropas Savienības
Ērasmūs+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

MŪZIZGLĪTĪBA
PIEAUGUŠO
IZGLĪTĪBA

1. tēma “Pieaugušo izglītības politikas attīstība”

Darba grupas secināja, ka pieaugušo izglītības politikas attīstība ir svarīga un aktuāla katram, jo pieaugušo izglītības attīstības plānošana pozitīvi ietekmē cilvēka iekļaušanos sabiedrībā un paaugstina pieaugušā dzīves kvalitāti. Jautājums ir aktuāls valstij un sabiedrībai kopumā, jo strādājošo personu prasmju un kompetenču pilnveide un attīstība ietekmē ekonomiku.

Pirmās darba grupas dalībnieki diskutēja par piecām sadaļām: koordinētu pieaugušo izglītības politiku, mērķa grupu noteikšanu, daudzlīmeņu pārvaldību, atbilstoša piedāvājuma plānošanu, sadarbību, uzraudzību un novērtēšanu.

Darba grupas dalībnieki norādīja uz būtiskākajiem šobrīd pastāvošiem aspektiem pieaugušo izglītības jomā: daudzu projektu vienlaicīga īstenošana ar ne vienmēr skaidru savstarpējo sinerģiju; nepieciešamība pieaugušo izglītības plānot ilgtermiņā, nevis projektu kārtās, nepieciešamība uzlabot sadarbību ministriju un īstenotāju līmenī; pieaugušie ar zemām prasmēm un izaicinājumi to sasniegšanā un motivēšanā.

1. Koordinēta pieaugušo izglītības politika

Attiecībā uz koordinētas pieaugušo izglītības politikas īstenošanu, darba grupās tika identificētas šādas problēmas un rekomendācijas to risināšanai:

- Pieaugušo izglītības politikai ir raksturīga sadrumstalotība – atsevišķas atbildības jomas ir vairākām ministrijām (IZM, LM, EM, VARAM) un jūtams augšējās koordinācijas trūkums. Dažādu ministriju politikas dokumentos novērojama nekonsekvenca. Līdz ar to jāveicina ciešāka sadarbība starp politikas īstenotājiem.
- Nav vienotas pieaugušo izglītības politikas pārvaldības un vadības reģionu un pašvaldību līmenī.
- Jāsakārto/ jāpilnveido esošais normatīvais ietvars pieaugušo izglītībā (izstrādātais Pieaugušo izglītības pārvaldības modelis 2016.-2020.gadam kā tāds vērtējams pozitīvi, bet nepieciešams skaidrāks regulējums, lai katra iesaistītā puse apzinās savas tiesības

Ar Eiropas Savienības
Ērasmūs+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

MŪZIZGLĪTĪBA
PIEAUGUŠO
IZGLĪTĪBA

un pienākumus). Izstrādājot detalizētu pieaugušo izglītības plānu, reģionos atbildīgie par pieaugušo izglītību varētu izstrādāt vietējos politikas dokumentus.

2. Mērķa grupu noteikšana

Attiecībā uz mērķa grupu noteikšanu, darba grupās tika identificētas šādas problēmas un rekomendācijas to risināšanai:

- Izaicinājums ir sasniegt, uzrunāt un motivēt cilvēkus ar zemu izglītības līmeni un prasmēm. Tā ir būtiska mērķa grupa, kuru šobrīd neizdodas sasniegt ar izmantotajām komunikācijas/ reklāmas kampaņu metodēm – plakātiem, informāciju mājaslapās un sociālos tīklos. Lai sasniegtu konkrēto mērķauditoriju (bieži vien – mazkvalificētus strādniekus), iespējams, tā ir jāuzrunā personīgi ar sociālo darbinieku, darba devēju palīdzību.
- Pieaugušo izglītībā būtu jāpaplašina mērķa grupu skaits, iekļaujot dažādu grupu pārstāvjus: cilvēkus ar funkcionālajiem traucējumiem, reemigrantus, bijušos ieslodzītos, jaunās māmiņas, bērnu vecākus un citus, nodrošinot visu grupu vajadzības.
- Mācību centru atrašanās vietas nav pieejamas visiem – atsevišķos novados iedzīvotājiem ir finansiālas u.c. grūtības pārvietoties no vienas pilsētas/novada uz citu. Ir jāapsver iespēja pašvaldībām nodrošināt mobilitātes iespējas uz mācībām citās pilsētās.
- Darba devējus iesaistīt izglītībā var ar dažādiem motivējošiem mehānismiem, piemēram, piemēram, piedāvājot nodokļu atlaides vai grantu, kā arī paaugstinot kvalifikācijas prasības darbībai nozarē.

3. Daudzlīmeņu pārvaldība

Attiecībā uz daudzlīmeņu pārvaldību, darba grupās tika identificētas šādas problēmas un rekomendācijas to risināšanai:

- Lai piešķirtu lielāku nozīmi un īstenotu pārmaiņas pieaugušo izglītības koordinēšanā, ir jāizveido amata apraksts un jānoformulē konkrēti pienākumi pašvaldību pieaugušo izglītības koordinatori. Šobrīd koordinatori nereti vienlaicīgi apvieno vairākus

Ar Eiropas Savienības
Ērasmūs+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

MŪZIZGLĪTĪBA
PIEAUGUŠO
IZGLĪTĪBA

amatus, bet mērķtiecīgai pieaugušo izglītības attīstībai ir jāparedz lielāks laiks un resursi konkrēto pienākumu izpildīšanai.

- Vēlams nodrošināt atbalsta pasākumus un nacionālo koordināciju pašvaldību koordinatoriem, tostarp, pieredzes apmaiņu, mācības, informācijas apmaiņu un darba motivācijas instrumentus.
- Lai pilnveidotu pieaugušo izglītības īstenošanu, kas šobrīd notiek projektu veidā, jānodrošina atgriezeniskā saite (piemēram, no VIAA projekta “Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide”).

4. Atbilstoša piedāvājuma plānošana

Attiecībā uz atbilstoša piedāvājuma plānošanu, darba grupās tika identificētas šādas problēmas un rekomendācijas to risināšanai:

- Reģionos novērojama piedāvājuma neatbilstība vietējam darba tirgum. Mācību vajadzību un piedāvājuma veidošanai veicināma pašvaldības koordinātoru sadarbība ar darba devējiem, NVA, izglītības iestādēm.
- Ir novērojamas grupu nokomplektēšanas problēmas – piedāvājums ir sadrumstalots dažādos mācību centros/iestādēs, līdz ar to mācībām vienā konkrētā vietā piesakās tikai daži interesenti. Izglītības iestādes atsakās komplektēt nerentablas (mazas grupas), tāpēc nākotnē būtu nepieciešams savstarpēji koordinēt grupu komplektāciju.
- Izglītības piedāvājums nav zināms ilgtermiņā, taču tas būtu svarīgi, jo īpaši projektu ietvaros.
- Mūsdienu dinamiskajā vidē pieaugušajiem profesijas apguves vietā būtu vērtīgi piedāvāt apgūt konkrētas prasmes, piemēram, izglītības moduļu programmu veidā.
- Izglītības programmu kvalitāte, īpaši neformālās izglītības jomā, ir uzlabojama (tas attiecas uz resursiem un izglītības programmu saturu). Tāpēc būtu jāpiedāvā dažādi semināri pašvaldībām par, piemēram, neformālās izglītības programmu licencēšanu, kas varētu paaugstināt neformālās izglītības programmu saturisko kvalitāti.

Ar Eiropas Savienības
Ērasmūs+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

5. Sadarbība, uzraudzība un novērtēšana

Attiecībā uz sadarbību, uzraudzību un novērtēšanu, darba grupās tika identificētas šādas problēmas un rekomendācijas to risināšanai:

- Izglītības iestāžu uzraudzība ir sarežģīta un birokrātiska –vairāk tiek pārbaudīti dokumenti, nevis kvalitāte.
- Jāiegūst atgriezeniskā saite par to, cik daudz pieaugušo izglītībā iegūtās zināšanas noder darba tirgū, darbā, ikdienā, kā arī jāanalizē dati par mācību programmām – kuras programmas ir pabeigtas, kuras nav nokomplektētas, atbilstoši koriģējot programmu piedāvājumu.

Ar Eiropas Savienības
Ērasmūs+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

MŪZIZGLĪTĪBA
PIEAUGUŠO
IZGLĪTĪBA

2. tēma “Atbalsta nodrošināšana pieaugušo izglītībā: finansiālais atbalsts, informēšana un iesaistīšana, izglītība mūža garumā un karjeras atbalsts.”

Darba grupas otrajā posmā diskutēja par atbalsta nodrošināšanu pieaugušo izglītībā, apskatot šī brīža atbalsta mehānismus un izstrādājot rekomendācijas atbalsta nodrošināšanas pilnveidei.

Ar mērķi nodrošināt ilgtspējīgu un mūsdienīgu piedāvājumu pieaugušo izglītībā, tika izstrādāti priekšlikumi finansiālā atbalsta sniegšanai – ieplānot daļu valsts finansējuma izglītības nodrošināšanā, kā arī veidot prasmju fondus. Lai uzlabotu pieaugušo informētību un iesaisti, izstrādātas rekomendācijas vienotas digitālās platformas izveidei un dažādu komunikācijas kanālu izmantošanai. Ar mērķi nodrošināt mūžizglītības un karjeras atbalstu, sniegti priekšlikumi paredzēt un izveidot amatus pašvaldībās, kas atbildīgi tikai par pieaugušo izglītību un veicināt mācības darba vidē.

1. Finansiālais atbalsts

Darba grupās tika izstrādātas šādas rekomendācijas finansiāla atbalsta īstenošanai:

- Ieplānot pastāvīgu valsts finansējumu pieaugušo izglītības īstenošanai. ES un valsts finansējumu būtu nepieciešams ieguldīt izglītības jomās, kas ir pieprasītas darba tirgū.
- Balstoties uz citu – konkrētajā jomā pieredzējušu valstu pieredzi – veidot prasmju fondus, kas nodrošinātu katram pieaugušajam noteiktu naudas summu gada ietvaros, ko iespējams izmantot izglītības mērķiem. Piemēram, Dānijā prasmju fondus sedz darba devēji, kas par katru pilna laika strādājošo iemaksā konkrētu naudas summu fondā gadā. Kad strādājošais ir izlēmis izmantot prasmju fondu piedāvātās iespējas (saskaņojot ar darba devēju), fonds sedz strādājošā darba samaksu mācību laikā, transporta izmaksas, piemaksas studentiem/mācekļiem utt.
- Darba grupās izskanēja priekšlikums arī projektu ietvaros noteikt konkrētu naudas summu vai mācību stundu apjomu, ko pieaugušais pēc saviem ieskatiem var izmantot izglītības vajadzībām noteiktajā laika posmā.

Ar Eiropas Savienības
Ērasmūs+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

MŪŽIZGLĪTĪBA
PIEAUGUŠO
IZGLĪTĪBA

- Jau iepriekšminētie nodokļu atvieglojumi tiem darba devējiem, kas regulāri un noteiktā apjomā iegulda līdzekļus savu darbinieku izglītošanā.
- Vairākās darba grupās tika sniegts ieteikums arī attīstīt un regulāri organizēt pašvaldību līdzfinansētos izglītības pasākumus par tēmām, kas aktuālas konkrētā administratīvā reģiona iedzīvotājiem.

2. Informēšana un iesaistīšana

Darba grupās tika izstrādātas šādas rekomendācijas mērķa grupu informēšanai un iesaistīšanai:

- Visas darba grupas norādīja, ka ir nepieciešams veidot vienotu digitālo platformu, ar kuras palīdzību varētu informēt iedzīvotājus par visām mūžizglītības iespējām (ietverot gan visu ministriju, gan padotības iestāžu u.c. iestāžu informāciju), kā arī izglītības plānošanas dokumentiem, normatīvajiem aktiem. Pieaugušo izglītības mērķauditorijai centralizēti ir jābūt pieejamai arī informācijai par visām Latvijā aktuālajām profesijām: profesijas pienākumiem, darba vidi, nepieciešamajām zināšanām un prasmēm, to atalgojumu.
- Attiecībā uz informēšanu, darba grupas arī norādīja, ka ir jāizmanto dažādi informācijas kanāli, kurus cilvēki lieto ikdienā (sociālie tīkli, televīzija u.c.) un informējot jāizmanto vienkārša valoda (ņemot vērā dažādos mērķa grupu izglītības/ zināšanu līmeņus).
- Darba grupas ieteica veicināt plašāku sabiedrības (īpaši jauniešu un senioru) informēšanu par pieaugušo izglītības iespējām, tajā skaitā:
 - ✓ individuāli uzrunājot potenciālos izglītojamos, īpaši ar zemu prasmju līmeni, jo tieši viņiem ir visgrūtāk iesaistīties mācībās.
 - ✓ individuāli informējot darba devējus par pieaugušo izglītības piedāvājumiem. Pašvaldībās iespējams organizēt informatīvas tikšanās ar darba devējiem par darbinieku izglītošanas jautājumiem, vienlaikus informēšanā var iesaistīt darba devēju apvienības, piemēram, LDDK.

Ar Eiropas Savienības
Ērasmūs+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

MŪŽIZGLĪTĪBA
PIEAUGUŠO
IZGLĪTĪBA

- Esošā ESF projekta ietvaros un ņemot vērā atšķirīgos iedzīvotāju digitālo prasmju līmeņus, darba grupas aicināja nodrošināt pieteikšanās iespējas mācībām gan e-vidē, gan ārpus tās.
- Sagatavot speciālistus darbam ar pieaugušo riska grupām, piemēram, cilvēkiem ar zemu prasmju līmeni, kurus ir grūti iesaistīt mācību projektos. Ir nepieciešams būtisks darbs, lai apzinātu šos cilvēkus, regulāri tiktos klātienē, informētu par izglītības iespējām, palīdzētu novērst vai mazināt sociālos un psiholoģiskos šķēršļus iesaistei izglītībā.

3. Izglītība mūža garumā un karjeras atbalsts

Attiecībā uz mūžizglītības un karjeras atbalstu darba grupās tika izstrādātas šādas rekomendācijas:

- Vairākās darba grupās izskanēja priekšlikums stiprināt jau esošos vai veidot jaunus pieaugušo karjeras konsultantu/ pieaugušo izglītības koordinatoru amatus. Pieaugušo karjeras konsultanta/koordinatora pienākumos ietilptu gan informācijas apkopošana un aktualizēšana par pieaugušo izglītības piedāvājumu un vakancēm reģionā un ārpus tā, gan arī konsultāciju sniegšana par dažādiem ar izglītību saistītiem jautājumiem (izglītības sistēma, finansējums, nosacījumi iesaistei u.c.), iespējams arī karjeras atbalsts. Pieaugušo karjeras konsultants pašvaldībā būtu darbinieks, pie kura būtu iespējams noskaidrot visus interesējošos jautājumus, kas saistīti ar pieaugušo izglītību.
- Darba grupas norādīja, ka izglītības iespējas, piedāvājums un saturs dažādos valsts reģionos ir ievērojami atšķirīgs, lielā mērā atkarīgs no konkrētas pašvaldības iniciatīvas un iespējām izglītības nozarē. Tika rosināts sistematizēt pieaugušo izglītības nozari un izstrādāt vienotu izglītības bāzes modeli valsts līmenī, un pamatojoties uz to, veidot pieaugušo izglītotāju tīklu valstī, paredzot iespēju šo bāzes modeli papildināt ar reģionam aktuālajiem izglītības elementiem.
- Izglītības iestādēm un pašvaldībām ieteikts attīstīt sadarbību ar darba devējiem, izzināt to vajadzības un izstrādāt individualizētos mācību piedāvājumus, kā arī veicināt mācības darba laikā darba vidē, apgūstot specifiskās, darbam nepieciešamās prasmes.

Ar Eiropas Savienības
Erasmus+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

- Darba grupas aicināja paaugstināt PIKC iesaisti pieaugušo izglītības īstenošanā: veidot elastīgāku (gan programmu klāsta, gan to realizācijas procesa ziņā) un pieaugušo vajadzībām un iespējām atbilstošāku izglītības piedāvājumu; attīstīt sadarbību ar NVA bezdarbnieku apmācību projektos, popularizēt piedāvātās izglītības programmas masu medijos un īstenot citas darbības PIKC iesaistei pieaugušo izglītībā.

Ar Eiropas Savienības
Ērasmus+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

MŪZIZGLĪTĪBA
PIEAUGUŠO
IZGLĪTĪBA

3. tēma. Pieaugušo izglītības piedāvājums un īstenošana: prasmju novērtēšana, pielāgotas mācīšanās piedāvājums kvalifikācijas ieguvei, pielāgotas mācīšanās piedāvājums, mācīšanās darba vietā, prasmju un kompetenču apstiprināšana un atzīšana.

Darba grupas diskutēja par pieaugušo izglītības piedāvājumu un īstenošanu četros virzienos – izglītības programmu forma un īstenošanas veids, vieta, laiks; iesaistīto pušu motivējošie aspekti; priekšnosacījumi kvalitatīvai pieaugušo izglītības īstenošanai; iepriekš iegūto zināšanu un prasmju novērtēšana.

Tika izvirzīti vairāki turpmākās pieaugušo izglītības plānošanā vērā ņemami ieteikumi attiecībā uz darba devēju iesaisti: tuvināt izglītojamajiem mācību vidi, iespējams, vairāk koncentrējot pieaugušo mācības darba vietās; nodrošināt atbalstu no darba devēju puses, piedāvājot konkrētus motivējošus aspektus iesaistei izglītībā (piemēram, algas paaugstinājums). Attiecībā uz izglītības kvalitāti, darba grupas rekomendēja apvienot izglītības iestāžu resursus un īstenot kopīgas mācību programmas, kā arī uzlabot pieaugušo skolotāju zināšanas un prasmes.

1. Pieaugušo izglītības programmu forma un īstenošanas veids, vieta, laiks.

Darba grupās tika izstrādātas šādas rekomendācijas attiecībā uz pieaugušo izglītības programmu formu, īstenošanas veidu, vietu un laiku:

- Lai efektīvi īstenotu izglītību pieaugušajiem, būtiska loma ir individuālai pieejai. Individuāla pieejai šajā gadījumā tika izskatīta ne tikai kā konsultāciju nodrošināšana konkrētam pieaugušajam, bet arī iespējas variēt, piemērojot izglītības programmu noteiktā pieaugušā esošajām zināšanām, prasmēm un kompetencēm. Modulārā programma tika pieminēta kā veids, lai varētu pieaugušajam nodrošināt tieši to jauno zināšanu apguvi, kas viņam ir nepieciešama kvalifikācijas ieguvei (sava veida pielāgota izglītības programma, dažādi kombinējot moduļus).
- Darba grupas norādīja, ka pieaugušo mācību organizēšanai piemērota vide ir darba vietas vai arī iespēja teorētisko daļu apgūt izglītības iestādē, bet praktisko – darba

Ar Eiropas Savienības
Ērasmūs+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

MŪZIZGLĪTĪBA
PIEAUGUŠO
IZGLĪTĪBA

vietās. Darba devējs pazīst savu darba ņēmēju, izprot tā mācību vajadzības un spēj piedāvāt visatbilstošāko vidi praktisku mācību norisei.

- Ņemot vērā reģionu cilvēku vajadzības (reta sabiedriskā transporta kustība, ierobežoti finanšu līdzekļi un mazas mobilitātes iespējas), lai veicinātu iekļaujošu izglītību, vēlams mācību iespējas tuvināt pieaugušajam, iespējams, paredzot daļu no mācībām apgūt e-vidē.

2. Iesaistīto pušu motivējošie aspekti.

Darba grupās tika izstrādātas šādas rekomendācijas attiecībā uz iesaistīto pušu motivēšanu:

- Pieaugušie ir mērķauditorija, kurai ir svarīgi zināt, kāpēc jāmacās – būtisks motivējošs aspekts ir garants, ka pēc izglītības programmas pabeigšanas tiks uzlabota viņa dzīves kvalitāte: a) algas paaugstinājuma/ darba piemaksas veidā; b) uzlabotu darba apstākļu veidā; c) jebkurš cits uzlabojums profesionālajā vai personīgajā dzīves jomā. Tāpēc jo īpaši svarīgi, ka iniciatīva par mācībām nāk no darba devēja puses ar garantu, ka pieaugušā dzīves kvalitāte paaugstināsies.
- Pieaugušo izglītības piedāvājumā būtu jāiekļauj arī personīgo izaugsmi veicinošas izglītības programmas (nevis tikai uz profesionālo prasmju pilnveidi orientētas programmas).
- Būtisks nosacījums, lai iesaistītu strādājošu pieaugušo izglītības procesā, ir darba devēja atbalsts un ieinteresētība darbinieka profesionālās kvalifikācijas pilnveidošanā un paaugstināšanā. Tādēļ ir būtiski skaidrot mācību programmu iespējas un ieguvumus ne vien pieaugušajam, bet arī darba devējam, piedāvājot un sniedzot skaidru un saprotamu informāciju par izglītības nozīmi, lietderību un pat nepieciešamību mūsdienu dinamiskajā darba tirgū.
- Attiecībā uz skolotājiem, viens no būtiskākajiem motivējošajiem faktoriem pedagogu iesaistīšanai darbā ar pieaugušajiem ir profesionālā pilnveide un iespēja strādāt vidē, kurā zināšanas iespējams pasniegt dialoga formā, proti, ne vien dalīties ar savām zināšanām, bet vienlaikus papildināt arī skolotāja zināšanas.

Ar Eiropas Savienības
Ērasmūs+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

MŪZIZGLĪTĪBA
PIEAUGUŠO
IZGLĪTĪBA

3. Priekšnosacījumi kvalitatīvai pieaugušo izglītības īstenošanai

Darba grupās tika izstrādātas šādas rekomendācijas attiecībā uz kvalitatīvu pieaugušo izglītības īstenošanu:

- Kvalitatīva piedāvājuma nodrošināšanai būtiska ir izglītības iestādes iekšējā kvalitātes kontrole. Tika identificēti vairāki aspekti, kas ir nepieciešami, lai iekšējās kvalitātes kontroles mehānisms varētu darboties: efektīvas un darboties spējīgas atgriezeniskās saites nodrošināšana (ar pedagogiem, ar izglītības guvējiem, ar darba devējiem); efektīva sadarbības mehānisma izveide ar darba devējiem; pedagoga, izglītības iestādes un darba devēja (ja attiecināms) sadarbība kvalitatīvas, atbilstošas un konkurētspējīgas programmas izveidē; pedagoga un izglītības iestādes sadarbība.
- Tā kā pieaugušo izglītotājam ir jāstrādā ar specifisku mērķauditoriju, ir jādomā arī par skolotāju pilnveidi. Ir apsverami andragoģijas, pieaugušo psiholoģijas u.tml. kursi, kas uzlabotu un atvieglotu gan skolotāja darbu, gan pilnveidotu programmas kvalitāti pieaugušajiem. Valsts profesionālās izglītības iestāžu pedagogi, kas strādā ar pieaugušajiem, jau ir izgājuši andragoģijas kursu (VISC projektā), taču šādas mācības būtu nepieciešamas visiem, kas iesaistīti darbā ar pieaugušajiem.
- Izskanēja priekšlikums nepieciešamības gadījumā veidot sadarbību izglītības iestāžu starpā, piemēram, veidojot stipras komandas sadarbībā starp dažādām valsts iestādēm vai valsts un privātajām izglītības iestādēm. Šādā veidā tiktu nodrošināta izglītības iespēja visiem interesentiem, nesasaistot ar noteikto izglītības iestādi, bet gan veidojot sistēmu, kurā dažādām izglītības iestādēm sadarbojoties, pieaugušajam tiktu nodrošināta piekļuve kompetentākajiem skolotājiem un labākajai materiāltehniskajai bāzei.
- Iespēja un personāls, kurš varētu nodrošināt, ka pieaugušos vienas programmas vai pat grupas ietvaros nodalīt atbilstoši iepriekšējām zināšanām (ar, bez vai ar nelielām priekšzināšanām). Šāds iepriekšējo zināšanu, prasmju un kompetenču novērtējums garantētu individuālajai personai atbilstošas mācības un programmas saturu, tādā veidā ceļot arī pakalpojuma kvalitāti.

Ar Eiropas Savienības
Ērasmūs+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

4. Iepriekš iegūto zināšanu un prasmju novērtēšana

Darba grupas atzina, ka novērtēšanas mehānisma izveidei noteikti ir savas priekšrocības, tas būtu lietderīgs un to iespējams varētu integrēt esošajā atzīšanas sistēmā (ārpus formālās izglītības sistēmas profesionālas kompetences novērtēšana pilnas profesionālas kompetences atzīšanai), bet šobrīd izglītības īstenotājiem nav pietiekamas informācijas, lai par to spriestu objektīvi un ar izpratni. Tādēļ ir nepieciešams par šo tēmu veidot diskusiju un sniegt detalizētāku skaidrojumu ne vien par pamatprincipiem, bet to, kā šāda sistēma varētu integrēties esošajā izglītības sistēmā (organizatoriski, uzņemot izglītības guvējus programmā, pašu novērtēšanas procesu utt.).

Darba grupas atzīmēja, ka nākotnē varētu attīstīt mehānismu un procedūru, lai varētu veikt atsevišķu moduļu novērtēšanu. Tika atzīts, ka ir jābūt iespējai atzīt pieaugušā zināšanas valstiskā līmenī, ja ne par katru atsevišķo moduli, tad noteikti par moduļu kopu, kas veidotu daļēju kvalifikāciju.

Ar Eiropas Savienības
Ērasmūs+ Programmas
atbalstu

Izglītības un zinātnes ministrija

Secinājumi

Lai arī diskusijas notika četros Latvijas vēsturiskajos novados, kuriem var būt raksturīgas atšķirības reģionālā darba tirgus specifiskā, iedzīvotāju prasmju līmeņos un citos aspektos, kopumā tika izvirzīti daudzi līdzīgi vai identiski priekšlikumi, kas liecina, ka pieaugušo izglītībā iesaistītās puses Latvijā visos reģionos saskaras ar līdzīgiem izaicinājumiem, tostarp:

- ✓ Pieaugušo izglītības politikas sadrumstalotība un augšējas koordinācijas trūkums;
- ✓ Valsts finansējuma trūkums pieaugušo izglītības īstenošanai;
- ✓ PIKC piedāvātās iespējas un iesaiste pieaugušo izglītības nodrošināšanā, to resursu apvienošanas iespējas;
- ✓ Darba devēju iesaiste pieaugušo izglītībā: darba vietas kā mācību vide, prasmju fondi vai motivēšana ar nodokļu atlaidēm;
- ✓ Pieaugušo karjeras konsultantu/ pieaugušo izglītības koordinatoru nozīme pieaugušo motivēšanā, iesaistē;
- ✓ Cilvēku ar zemu izglītības līmeni un prasmēm uzrunāšana un iesaiste izglītībā;
- ✓ Mācību pielāgošana izglītojamajiem, piemēram, prasmju apgūšana izglītības moduļu programmu veidā, iespēja mācīties attālināti;
- ✓ Vienotas digitālās (informatīvās) platformas izveide.

Ņemot vērā, ka pieaugušo izglītība dažādu iemeslu dēļ (straujā tehnoloģiju attīstība; darbaspēka emigrācija un novecošanās u.c.) mūsdienu laikmetā iegūst arvien nopietnāku nozīmi un svaru, nākotnē valsts politikas veidotājiem, pašvaldību un izglītības iestāžu pārstāvjiem un darba devējiem kopīgi būs jāiegulda liels darbs šo izaicinājumu pārvarēšanai un pieaugušo izglītības sistēmas pilnveidei.